

Kannanottaminen Twitterissä sosiaalisen ja digitaalisen toiminnan rajapintana

Liisa Kääntä

Vaasan yliopisto

liisa.kaanta@uwasa.fi

<https://orcid.org/0000-0003-2165-7100>

This study explores doing assessments as a social and digital activity in Twitter interactions on remote work. Digital interaction analysis of progressivity and sequentiality is used as a method that is based on online discussion research and applied conversation analysis. In hashtag #etätyö (#remotework) discussion participants are showing appreciation for the opportunity to work remotely, evaluating features of remote work, and advising remote workers through different forms and realizations of assessments. Simultaneously, they progressively carry on and orient to the specific 'hashtagged' lines of discussion. In a thread discussion participants organize their assessment activity through positive and complementary, and occasionally negative, responses that are reciprocally and sequentially produced in line with the thread's first positively assessing tweet. Overall, the study highlights that societally important issues should be assessed using both the social and digital affordances available in the platform. Furthermore, the study contributes to the discussion in digital humanities and social sciences on the importance of taking a social interaction perspective to digital communication.

Avainsanat: digitaalinen vuorovaikutus, julkinen keskustelu, kannanottaminen, keskustelun-analyysi, sosiaalinen media

Artikkeli on lisensoitu Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä

Pysyvä osoite: <https://doi.org/10.23978/inf.107988>

Johdanto

Keskustelu verkossa on yhä monimuotoisempaa. Yhtäältä aiheet ja tavat keskustella vaihtelevat ja toisaalta alustat ja niiden tarjoamat keinot osallistumiseen kehittyvät (ks. Suominen ym. 2019) – alustoituminen ulottuu myös verkon keskustelukulttuureihin ja osallistumisen muotoihin (mm. Gillespie 2018). Keskusteluissa painottuvat vaihtelevasti ihmiselämän yksilölliset, sosiaaliset ja yhteiskunnalliset ulottuvuudet esimerkiksi informaation välittämisestä, jakamisesta ja erilaisten tiedontarpeiden kohtaamisesta tapahtumien yhteydessä (Haasio ym. 2018) monipuoliseen, usein latautuneeseen suhtautumiseen ja mielipiteiden esittämiseen ajankohtaisista aiheista, ideologioista ja ryhmistä (esim. Lahti 2019; Savolainen 2015; Sharma ym. 2017; myös Johansson 2017; Kangaspunta 2016). Suhtautumiset ja mielipiteet ilmenevät keskusteluissa muun muassa vihapuheena (Vainikka 2020), muilla tavoin affektiivisena ja tunnepitoisena puheena (esim. Paasonen 2014; Rantasila 2018) mutta myös samanmielisyyden ja vertaistuen (esim. Vainikka & Harju 2019) sekä yleisemmin ihmisiä yhdistävänä puhetapana (mm. Smith ym. 2013; Zappavigna 2011). Keskustelujen nähdään olevan myös mielipideverkostoja, joissa on joko tiettyihin topiikkeihin tai henkilöihin kiinnittyviä keskuksia (esim. Burnap ym. 2015; Himelboim ym. 2017).

Tällaiset tutkimukset kertovat verkon keskustelujen monipuolisesta luonteesta, merkityksenmuodostumisen keinoista, vallitsevista diskursseista ja rakentumisen mekaniikoista. Tutkimusta tarvitaan kuitenkin lisää siitä, miten keskustelut ilmentävät ja muotoutuvat sosiaalisena *toimintana* osallistujien vuorovaikutuksessa (esim. Johansson 2017; Meredith ym. 2021; Reed 2017; Savolainen 2019). Tämän artikkelin tehtävänä on selvittää yhden suhtautumista ilmentävän sosiaalisen toiminnan, kannanottamisen, vuorovaikutuksellista rakentumista Twitterin digitaalisessa kontekstissa.

Kannanottaminen on läheistä sukua mielipiteiden esittämiselle ja muillekin tavoille ilmaista asioiden, tapahtumien ja henkilöiden arviointia suuntaan tai toiseen sekä arvottamista hyvässä ja pahassa (esim. Tainio 1996) – käytännössä kyse on suhtautumisesta (ks. kannanottamisen monipuolinen määrittely esim. Pulkkinen 2013). Kannanotolle on suomen kielessä kiteytynyt rakenne ”X on Y” (esim. *teksti on tosi hyvä*, VISK § 1212), mutta jokapäiväisessä kielenkäytössä kantaa voidaan ottaa monin eri tavoin, eikä kannanottaminen siten olekaan aina selvästi erotettavissa muista samankaltaisista ilmauksista (ks. myös Goodwin & Goodwin 1992). Onkin syytä havainnoida kannanottamista tilanteisena vuorovaikutuksellisena käytänteenä, jonka rakentumiseen ja tulkitsemiseen vaikuttavat sekä sosiaalisen median alustan yleiset puitteet että rajatummalla tavalla keskustelujen muodostamiseen ja

osallistumiseen (esim. Twitteristä Bruns & Moe 2014; Honeycutt & Herring 2009; Isotalus ym. 2018).

Lähestymistapa on keskustelunanalyttinen, jonka mukaisesti fokus on sosiaalisen toiminnan tarkastelussa osana keskustelun jatkuvuutta eli progressiivisuutta sekä osana paikallisia toimintajaksoja eli sekvenssejä, joissa korostuu toiminnan peräkkäisyys ja vastavuoroisuus (mm. Stevanovic & Lindholm toim. 2016). Kyseessä on digitaalisen vuorovaikutuksen tutkimus, joten keskustelunanalyysia sovitetaan digitaaliseen aineistoon, mikä on koko ajan kasvava ja kehittyvä suuntaus (esim. Giles ym. 2015, 2017; Kääntä 2016; Salomaa 2019; Savolainen 2019; Virtanen & Kääntä 2018). Kannanottamisen tarkastelu näistä lähtökohdista vahvistaa digitaalisen vuorovaikutustutkimuksen osa-aluetta, jossa erilaiset kirjoitetut ja multimodaaliset viestit nähdään keinoina rakentaa sosiaalista toimintaa yhdessä sen sijaan, että niitä esimerkiksi kuvataan ja tulkitaan toistuvina teemoina, merkityksinä tai sävyinä (Giles 2021; Housley ym. 2017; Meredith 2020; Meredith ym. 2021; vrt. esim. Vásquez 2021; myös Bruns & Moe 2014; Vainikka & Harju 2019).

Tältä pohjalta lähdän artikkelissa selvittämään, minkälaisena vuorovaikutuksen käytänteenä kannanottaminen ilmenee eli miten kannanottamisen erilaisilla muotoiluilla yhtäältä ylläpidetään keskustelun topiikkeja ja toisaalta osoitetaan vastavuoroista toimintaa tietyissä kannanottamista painottavissa paikallisissa jaksoissa. Keskustelun kontekstina toimii sosiaalisen median alusta Twitter ja laajana keskusteluaiheena mielipiteitä herättävä etätyö. *Miten kannanottaminen Twitterissä on sekä sosiaalista että digitaalista keskustelutoimintaa?*

Kannanottaminen ja muut suhtautumisen tavat keskustelujen resursseina

Keskustelunanalyttisissä tutkimuksissa on tyypillisesti kuvattu erilaisia vuorovaikutuksen käytänteitä, jotka rakentuvat osallistujien vuoro vuorolta etenevässä toiminnassa ja jotka voivat ilmentää muun muassa tietyn toiminnan erilaisia muotoiluja ja merkityksiä vuorovaikutustilanteen jäsentymisessä (esim. Stevanovic & Lindholm toim. 2016). Esimerkiksi kannanottaminen on muissa kuin digitaalisissa konteksteissa kuvattu osana kompetenssin ja asiantuntijuuden käytänteitä (Lindström & Mondada 2009) ja osana asennoitumisen jäsentymistä kielellisten ja multimodaalisten keinojen, kuten katseen, yhteistyönä (Haddington 2006), vain muutamia mainitakseni. Lisäksi keskustelunanalyttiset tutkimukset ovat esittäneet kannanotot perinteisesti menneisiin tapahtumiin ja kokemuksiin suuntautuvina

(Pomerantz 1984), kun taas uudemmissa näkemyksissä niiden nähdään suuntautuvan myös meneillään olevaan tilanteeseen ja sen toimintaan (Lindström & Mondada 2009).

Digitaalisista konteksteista kannanottamista ovat tutkineet ainakin Reed (2017) ja Kääntä (2015), molemmat keskusteluanalyysia soveltaen (ks. myös Kangaspunta 2016). Reedin (2017) havaintojen mukaan osallistujat tuottivat ns. ensimmäisiä (esim. *amazing!*) ja toisia kannanottoja (esim. *Nice – Very nice indeed*) Soundcloudissa suoraan musiikkiesityksiin, jolloin he olivat vuorovaikutuksessa sekä musiikkiesitykseen että muihin kommentoihin. Kyse on alustaan sovitetusta tekniikasta, jota kutsuttiin tutkimuksessa sosiaalisiksi remiksaukseksi eli monitasoiseksi sekoitukseksi eri aikoina tuotettuja kuvia kommentteja ja niiden upottamista esitykseen muodostaen kantaaottavaa keskustelua. Reedin toiset kannanotot vertautuvat tässä artikkelissa käsiteltyihin kannanottojen täydennyksiin yhdessä ja samassa tviitissä sekä reaktioihin vastauksiin. Kääntä (2015) puolestaan osoitti, että kannanotoilla voidaan ilmentää epäsuoraa neuvomista käskemisen sijaan: opiskelijoiden asynkronisessa verkkokeskustelussa muille osallistujille kohdistettu rakenne *kannattaa X* (esim. *kannattaa lukea*) sisältää sekä asennoitumisen että arvioinnin X:n tekemisestä.

Useissa tutkimuksissa kannanottaminen ja sen perusrakenne (ks. johdanto) on nähty argumentoinnin tai mielipiteiden esittämisen yhtenä muotona ja funktiona eikä sitä ole välttämättä nimetty kannanottamiseksi. Lahti (2019) on tästä hyvä esimerkki, sillä hän rinnasti kannanotot vahvoihin mielipiteisiin, joilla pyritään vaikuttamaan muihin osallistujiin maahanmuuttoa koskevissa verkkokeskusteluissa. Hän (s. 31) kuvaakin mielipiteen ilmaisua osallistujan kantana eli asenteena tai arviointina keskusteluun: ”*Ite oon sitä mieltä...*”. Kiinnostavaa on myös hänen mainitsemansa kannanoton lisämerkitys lyhyttä rakennetta ja virkettä pidempänä tekstinä (esim. *poliitikon kannanotto*). Käsitellyt evaluoivat mielipiteet kiinnittyvät erityisesti osallistujien keinoihin osoittaa samanmielisyyttä ja erimielisyyttä (Lahti 2019).

Saman- ja erimielisyyttä käsitteleviä verkkokeskustelujen tutkimuksia on runsaasti, joista tässä mainitsen relevantteina esimerkkeinä vain Baymin (1996), Bolanderin (2013) sekä Vainikan ja Harjun (2019). Baym (1996) oli yksi ensimmäisiä tutkijoita, jotka vertailivat kasvokkaista ja verkkovuorovaikutusta erityisesti suhtautumisen näkökulmasta, eli havainnoiden tapoja olla muiden kanssa samaa tai eri mieltä. Hän analysoi erityisesti Usenettiä ja osoitti esimerkiksi sen, että sekä samanmielisissä että erimielisissä vastauksissa hyödynnettiin lainaustaktiikkaa ja siten Usenetin tekniikkaa vastauksen kohdistamisessa oikealle osallistujalle. Pari vuosikymmentä myöhemmin Vainikka ja Harju (2019) puolestaan osoittivat samanmielisyyden

olevan keino vertaistuen ilmaisemiseen ja ”yhdessä muita vastaan” -mentaaliteetin sekä yhteiskuntakritiikin rakentamiseen anonyymeissa keskusteluissa (ks. myös Kangaspunta 2016 uutisten kommentteista). Bolander (2013) keskittyi tutkimuksessaan samanmielisyyden ja erimielisyyden ilmaisuihin sekä käyttöön blogivuorovaikutuksessa (ks. Virtanen & Kääntä 2018) ja osoitti myös kehumisen liittyvän näihin (vrt. Pomerantz 1984).

Kehuminen ja kohteliaisuuksien esittäminen on liitetty kannanottoihin myös keskusteluanalyttisissä tutkimuksissa, joissa kannanotot on nähty osallistumaan kutsuvana toimintana (esim. Goodwin & Goodwin 1992): arvioinnin tehdessään puhuja asettaa itsensä muiden osallistujien arvioitavaksi ja vastattavaksi arviostaan, mihin odotuksenmukaisena toimintana on arvioinnin hyväksyminen. Kannanoton vastustaminen on siten vuorovaikutuksen näkökulmasta toimintaa, johon odotetaan selitystä tai perustelua. (Pomerantz 1984) Ammatillisiin konteksteihin sijoittuvissa tutkimuksissa kannanotot ja lähitoiminnat kohdistuvat yleisimmin asianomaisiin henkilöihin, kun taas käsillä olevassa tutkimuksessa kohteena on yhteiskunnallinen keskustelunaihe, etätyö.

Toisaalta tutkimuksissa on osoitettu, että asiaan tai tapahtumaankin liittyvä julkinen keskustelu voi paikoin henkilöityä, kun tunteet voimistuvat aiheen käsittelyssä ja keskeiset hahmot ”vetävät puoleensa sekä keskustelijoiden mielenkiintoa, hyväksyntää että torjuntaa” (Rantasila 2018: 41). Voimakasta asenteellisuutta ja henkilöihin sekä ihmisryhmiin kohdistettua arvottamista on käsitelty esimerkiksi Vainikka (2020), joka havaitsi Ylilaudan keskusteluissa monenlaisia puhetapoja, kuten naisiin kohdistuvaa vihapuhetta, mutta myös yhteisöllistä yhteiskunnalliseen epävakauteen kytkettyä puhetta. Monipuolista asenteiden rakentumista tarkasteli myös Vásquez (2021) tutkiessaan Twitterissä käytyä laajaa keskustelua tapauksesta, jossa Hank Azaria pyysi anteeksi ääninäyttelemistään Simpsonsien ristiriitaisena Apu-hahmona ja jossa anteeksipyyntöä kiitellyt tviitti sai aikaan vastausryöpyn. Tutkimuksessa osoitettiin vastakkaisten asenteiden kytkeytyvän käsittelyyn ihmisten välisistä tilanneherkistä suhteista, jossa vuorottelevat aggressiivisuus ja kohteliaisuus.

Verkkokeskustelujen tutkimuksissa suhtautumista ja mielipiteiden esittämistä on tarkasteltu sanallisten keinojen ohella myös visuaalisina ja multimodaalisina resursseina, joihin on analysoitu muun muassa emojjeja, kuvia ja gifejä, tarroja ja reaktioita riippuen aineistona käytössä olleesta alustasta (ks. esim. Derks ym. 2008; Tang ym. 2021; Tolins & Samerit 2016; myös Gerlitz & Helmond 2013). Esimerkiksi Derksin ym. (2008) mukaan emojeilla representoidaan usein visuaalisesti asenteita, tunnetiloja, jopa toiveita. Vaikka emojit ovat tiiviitä merkityspaketteja myös julkiseen keskusteluun, niiden tulkinta käyttäjän tarkoittamalla tavalla on haastavaa – käytän-

nössä ne ovat monitulkintaisia kuten sanalliset asenteelliset ja affektiiviset vastineensakin (ks. Paasonen 2014). Tämä puolestaan voi hankaloittaa keskustelun sujumista ja kiihdyttää argumentointia. Samalla tavoin on havaittu, että alustojen tarjoamalla toiminnan mahdollisuuksilla eli teknologisilla affordansseilla voidaan osoittaa osallistumista, suhtautumista ja tiettyjen sisältöjen kannattamista sekä hyvässä että pahassa keskustelun ilmapiirille ja vaikuttavuudelle (Gerlitz & Helmond 2013; Halavais 2014; Tang ym. 2021; myös Meredith 2020). Esimerkiksi Evans (2016) havainnollisti, miten erilaiset aihetunnisteet Twitterissä voidaan valjastaa erilaisten asenteiden välittämiseen (ks. myös Salomaa 2019).

Edellä esitellyt suhtautumisen tavat ja resurssit ovat julkisen keskustelun elementtejä, joilla voidaan yhtäältä ylläpitää ja edistää keskustelua ja toisaalta hajottaa ja ohjata sitä sivuraiteille (vrt. Harju 2018 Suomi24-foorumien käyttäjäkyselystä) tai myös aiheuttaa konflikteja, väittelyjä ja sosiaalisia jännitteitä yhteisöissä (esim. Burnap ym. 2015). Tutkimuksissa on kuitenkin korostunut sisältöjen eli aiheiden, sentimenttien eli sävyjen ja tunnelementtien, verkostojen ja suhteiden analyysit (mm. Himelboim ym. 2017) sekä keskusteluviestien funktiot ja kielelliset piirteet (esim. Wikström 2017; Zappavigna 2011). Esimerkiksi Meredith ym. (2021) ja Giles (2021) ovat lisäksi korostaneet tarvetta tutkimuksille, joissa keskustelujen yksityiskohtainen rakentuminen ihmisten välisenä sosiaalisena toimintana ja myös digitaalisten keskusteluviestien keskinäinen yhteys olisivat vahvemmin fokuksina (myös esim. Johansson 2017). Käsillä oleva tutkimus täydentää tätä osa-aluetta sosiaalisen median ja digitaalisen vuorovaikutuksen tutkimuksessa, koska kannanottamista on vähemmän tutkittu erilaisista verkkoaineistoista vuorovaikutuksellisenä käytänteenä, yhteyksiä luovana toimintana (kuitenkin Kääntä 2015; Reed 2017; osin myös Lahti 2019).

Aineistona Twitter-keskustelut

Tutkimuksen aineistona ovat keskustelut Twitterissä. Kontekstuaalisina tekijöinä keskusteluihin vaikuttavat Twitterin algoritmit, erilaiset affordanssit, tekniset rakentumisen mekanismit ja sosiaalista osallistumista mahdollistavat puitteet (mm. Bruns & Moe 2014; Isotalus ym. 2018; Marwick & boyd 2010; Rossi & Magnani 2012; Schmidt 2014). Esimerkiksi affordanssit vaikuttavat siinä, miten käyttäjät niitä toiminnassaan soveltavat, sen sijaan että ne otettaisiin annettuina ja valmiiksi määriteltynä keskustelun työkaluina (Meredith 2020).

Kohdekeskustelujen teemaksi valitsin etätyön, koska se on ajankohtaisuutensa ja laajuutensa takia tärkeä julkisen keskustelun teema, joka herättää ihmisissä kaikenlaisia reaktioita ja tekoja. Eikä se ole pelkästään ajankohtaisen koronapandemian 'tuote' vaan osa työelämän menneisyyttä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta. Keräsin aineiston huhtikuussa 2021 Twitterin oman haun kautta hakemalla tviittejä, joissa mainittiin *etätyö* aihetunnisteen eli #-merkin kera. TwitterAPI:n tai muun sovelluksen käyttö olisi voinut antaa luotettavampia ja ei-personoituja osumia (vrt. esim. Gunnarsson Lorentzen & Nolin 2015), varsinkin kun Twitterin algoritmit vaikuttavat siihen, minkälaisessa järjestyksessä tviitit tulevat kunkin (tutkijan) tviittivirtaan ja minkälaisia hakutuloksia sisäinen haku tuottaa (ks. Halavais 2014). Katsoin kuitenkin valitsemani manuaalisen aineistonkeruun antavan tarkoituksenmukaista materiaalia digitaalisen vuorovaikutuksen tutkimiseksi. Kyseessä on rajoitettu tapaustutkimus, jossa pyrin havainnollistamaan vuorovaikutuksen rakentumista tietyn toiminnan ympärillä tietynä ajankohtana enkä tekemään yleistyksiä toiminnasta kaikenlaisissa keskusteluissa ja konteksteissa.

Otin lähempään tarkasteluun tviittejä huhtikuulta sekä tietyn päivän ajalta että yhdestä kyseisen päivän tviittiketjusta, jotta voin analysoida kannanottamisen rakentumista avoimemmasta ja rajatummasta etätyöhön liittyvästä keskustelusta. Nähdäkseni jo yhden päivän ja yhden tviittiketjun tutkiminen riittää osoittamaan kannanottamisen hienovaraista rakentumista valitussa kontekstissa; keskusteluanalyttisessä lähestymistavassa aineistonvalintaa määrittää määrän sijaan laatu ja se, että tutkittava ilmiö näyttäytyy edustavana yksityiskohtaiselle tarkastelulle (esim. Stevanovic & Lindholm toim. 2016). Päiväkohtaisessa aineistossa on yli 40 tviittiä, joihin sisältyi #etätyö ja joista suurin osa oli eri käyttäjiltä: topiikit liikkuvat työhyvinvoinnista tapahtumiin ja uutisointeihin sekä muihin verkkojuttuihin. Tviittiketjussa on puolestaan #etätyön sisältämän aloitustviitin lisäksi yli 30 vastausta omine vastauksineen, minkä lisäksi aloitustviitti uudelleentviitattiin yli 10 kertaa ja siitä oli tykätty yli 650 kertaa. Tviittiketju erottuikin esimerkiksi suosituimmissa haussa selvästi. Lähempään tarkasteluun sisällyttiin vain aloitustviitti ja mainitut yli 30 vastausta sekä pari aloittajan palautetviittiä.

Keskustelu tietyn aihetunnisteen ympärillä on Twitterissä sekä rakenteellinen että topikaalinen keskustelumuo, sillä aihetunniste "kokoaa" sitä käyttäneet tviitit yhteen ja samalla se osoittaa näitä tviittejä yhdistävää keskusteluaihetta (Koskela & Sihvonen 2018; Zappavigna 2015). Rossin ja Magnanin (2012) mukaan aihetunnisteiden avulla keskustelut voidaan muodostaa joko kohdistetuille seuraajaverkostoille tai kohdistamattomalle yleisölle eli käytännössä kenelle tahansa (ks. myös Marwick & Boyd 2010). Tarkastellussa aineistossa aihetunnisteen käyttö avaa analyysille useita etenemissuuntia, jotka liittyvät

juuri siihen, mitä aiheutunnisteen #etätyö lisänä tviitissä ilmennetään ja mitä muita aiheutunnisteita käytetään, jotka ohjaavat keskusteluyhteyttä niiden edustamiin näkökulmiin eli muihin keskustelulinjoihin. Twitter muistuttaa tässä mielessä toisenlaisia verkkokeskustelun foorumeita, joita kuvastaa käsite polylogisuus eli keskustelujen haarautuminen moniin ketjuihin (Lahti 2019; myös Virtanen ym. 2021). Keskiössä on tällöin keskustelujen tarkastelu siitä näkökulmasta, miten tviiteissä edistetään ja jatketaan tiettyjä keskustelulinjoja ja orientoidutaan näistä keskustelulinjoista kehittyviin paikallisiin toimintajaksoihin eli rajatumpiin tviittiketjuihin.

Twitter kuuluu sosiaalisen median alustoihin, jotka voidaan mieltää julkisiksi: tviittejä pääsee kuka tahansa kiinnostunut lukemaan (poislukien suljetut tilit), mutta konkreettinen osallistuminen on mahdollista vain rekisteröityneillä käyttäjillä (mm. Laaksonen & Matikainen 2013). Sen käytöstä tutkimusaineistona on kuitenkin ollut ja on yhä aktiivista keskustelua. Olen soveltanut aineistonkeruuseen ja käyttöön alla lueteltuja näkökulmia, jotka mukailevat Twitterin (2020, 2021) omia ohjeita ja yleisempiä sosiaalisen median tutkimuskäytön eettisiä ohjeita (esim. AoIR 2019; ks. Zimmer & Proferes 2014) ja jotka olen katsonut riittäviksi toimenpiteiksi korvaamaan käyttäjien erilliset suostumukset.

1. Kyseessä on julkinen ja avoin alusta, jossa julkaisevien käyttäjien oletetaan olevan tietoisia viestiensä julkisuudesta.
2. Kohdekeskusteluihin osallistuneiden käyttäjien tilit ja viestit olivat ja ovat artikkelin julkaisuhetkellä saatavilla avoimesti eivätkä rajatusti tai suljetusti.
3. Käsiteltävät aiheet ovat arkisia eivätkä arkaluontoisia eikä viestien tutkimuskäytön nähdä aiheuttavan harmia käyttäjille.
4. Tekijänoikeus säilyy käyttäjillä, sillä heidän viestejään ei käytetä sellaisinaan ilman käyttäjätunnusta, ja julkaisuun sisällytettävät esimerkkiviitit anonymisoidaan ja editoidaan. (Ks. myös Kosonen ym. 2018)

Vuorovaikutuksen tutkijalle Twitter-keskustelut tarjoavat monipuolisia sosiaalisen toiminnan tilanteita analysoitaviksi puitteineen ja rajoituksineen (esim. Housley ym. 2017; myös Marwick & boyd 2010). Tässä tutkimuksessa olen kohdellut tviittejä aineistona, jota voidaan analysoida ns. esimerkkihetkenä käydyistä keskustelusta. Tällaisissa hetkissä vuorovaikutus on jo rakentunut eikä reaaliaikaisesti yhä etenevää¹, joten tutkijan on mahdollista pyrkiä

¹ Poikkeuksena ovat esimerkiksi sellaiset etnografiset tutkimukset, joissa aineistoa kerätään havainnoimalla ja tallentamalla reaaliaikaisesti muun muassa tviittaamista ja Twitterissä toimimista.

kuvaamaan ja selittämään toimintaa vain tukeutumalla käsillä oleviin twiitteihin ja parhaansa mukaan kontekstuaaliseen tietämykseensä (Giles 2021; Meredith 2020; Salomaa 2019). Tviiteissä voi hyödyntää merkitysten muodostamiseen ja toiminnan tulkitsemiseen monia resursseja lauseista emojihin ja kuvista videoihin sekä aihetunnisteista puhekielisiin ilmaisuihin (esim. Wikström 2017; Zappavigna 2011).

Digitaalisen vuorovaikutuksen analyysi toiminnan jatkuvuudesta ja vastavuoroisuudesta

Kannanottamisen vuorovaikutuksellinen rakentuminen kytkeytyy alustan teknologiaan, keskustelun sosiaalisuuteen sekä välitteisyyteen – ihmisten välillä ja ihmisten ja alustan välillä (Arminen ym. 2016; Baym & boyd 2012). Etnometodologinen keskusteluanalyysi sopii lähestymistavaksi tällaiseen tarkasteluun, koska sen avulla on mahdollista eritellä yksityiskohtaisesti niitä keinoja, joita vuorovaikutukseen osallistujat käyttävät luodessaan yhteyksiä viestiensä välille, osallistuakseen tiettyyn keskustelulinjaan ja viime kädessä tuottaessaan 'meneillään' olevaa keskustelua (esim. Meredith 2020; Virtanen ym. 2021). Keskusteluanalyysin ja digitaalisten aineistojen yhdistävää analyysimenetelmää nimitetään monin tavoin, joista käytetyin lienee digitaalinen keskusteluanalyysi (*digital CA*, Giles ym. 2015, 2017; Kääntä 2016).

Relevanteissa tutkimuksissa on tyypillisesti käsitelty sitä, miten kirjoituksissa viesteissä osoitetaan tulkintoja toisista viesteistä ja miten viestit toimivat yhdessä sellaisissa konteksteissa, joissa niiden välillä on ajallista viivettä ja joissa ei esimerkiksi näe viestin tuottamisprosessia (mm. Giles 2021; Kääntä 2016; Virtanen & Kääntä 2018). Tutkimusta on myös muun muassa siitä, miten viesteissä otetaan kielellisillä muotoiluilla huomioon keskustelun hajautuminen moniin rinnakkaisiin ketjuihin ja orientoituminen näihin (Virtanen ym. 2021) ja miten teknologiset affordanssit otetaan mukaan toimintojen tuottamiseen ja tulkitsemiseen (Meredith 2020; Salomaa 2019).

Tässä tutkimuksessa teen laadullista digitaalisen vuorovaikutuksen analyysia, jossa yhdistän keskusteluanalyttisiä käsitteitä tviittien monipuoliseen muotoilemiseen. Analysoin siis kannanottamisen progressiivista ja sekventiaalista jäsentymistä Twitterin keskustelukonteksteissa ottamalla huomioon puitteet ja käytetyt kielelliset ja ei-kielelliset resurssit (Meredith 2020; Reed 2017; vrt. Goodwin & Goodwin 1992). Analyysiyksikkönä toimii tviitti, jonka näen kielellisenä ja digitaalisena toimintana, jolla osallistutaan keskusteluun etätyöstä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Keskusteluviestinä tviitti on myös usein moniosainen, jolloin yhdessä ja samassa

tiivissä voidaan esimerkiksi ottaa kantaa ja perustella kyseistä kannanottoa (esim. Kääntä 2016).

Käsitän progressiivisuuden ja sekventiaalisuuden keskusteluanalyytisesti (Sacks 1987): vuorovaikutustilanteissa pyritään yhteisvoimin erilaisten muotoilujen avulla yhtäältä pitämään tiettyä teemaa yllä ja toisaalta jatkamaan kyseisen teeman käsittelyä niin kauan kuin on tarpeen (Stivers & Robinson 2006). Tämä on keskustelutoiminnalle ominaista progressiivisuutta, joka on käsitteenä kattavampi kuin sekventiaalisuus, joka puolestaan voidaan määritellä konkreettisemmaksi keskustelutoiminnan jaksottamiseksi (mm. Schegloff 2007). Kannanottamisen voidaan siis nähdä rakentuvan seuraavilla tasoilla:

1. laajana progressiivisena toimintana, jolloin otetaan kantaa tiettyyn asiaan läpi keskustelun.
2. tätä toimintaa konkretisoivina jaksoina eli sekvensseinä, mikä voi tarkoittaa esimerkiksi yhtä kannanottoa asiaan, siihen tehtyä vastauskannanottoa ja vastaukseen tehtyä palautetta sekä toista täydentävää vastauskannanottoa.
3. vieruspareina, jotka muodostuvat yleensä kahdesta osasta ja muodostavat toimintajaksoja mutta ovat niitä vakiintuneempia vuorovaikutuksen rakenteita (mm. Schegloff 2007; Savolainen 2019 keskustelufoorumeista). Esimerkiksi kakkoskohdassa yksi kannanotto ja siihen yksi vastauskannanotto ovat vieruspari (VISK § 1212). (Ks. myös Lindström & Mondada 2009)

Vieruspareihin liittyy lisäksi preferenssijäsennys (Pomerantz 1984), jonka mukaisesti vierusparin etujäsenelle (esim. *kysymys*) on olemassa odotuksenmukainen jälkijäsen (*vastaus*). Jos jälkijäsenenä tuotetaan poikkeava jälkijäsen (esim. *toinen kysymys*), puhujalta odotetaan selvitystä tällaisesta responsista. On kuitenkin todettu, että verkkokeskusteluissa on löyhempi suhtautuminen poikkeavan jälkijäsenen tuottamiseen, koska selvitystä ei yleensä kaivata: sekventiaalinen toiminnan peräkkäisyys ja vastavuoroisuus toteutuu usein yhdessä ja samassa digitaalisessa viestissä, mihin vaikuttaa esimerkiksi viestien pituus (Kääntä 2016).

Etenin analyysissa tviittien lähiluvusta sellaisten tviittien tarkempaan tarkasteluun, joissa ilmeni kannanottamiseen viittaavaa kielenkäyttöä. Seuraavassa vaiheessa analysoin aihetunniste-keskustelua ja tviittiketjua hiukan eri tavoin: aihetunniste-keskustelussa kannanottamisen muotoilun ja yhteyden tulkinnan tein suhteessa siihen, mitä tviitissä ilmaistiin ja millä tavalla siinä osoitettiin suuntautumista ympärillä käytyyn etättyö-keskuste-

luun. Nähdäkseni näin ilmennettiin Twitter-keskustelun progressiivisuutta eli erilaisten keskustelunäkökulmien ja -linjojen ylläpitämistä sekä edistämistä. Keskusteluanalyysin mukaisesti oman vuoron toiminnalla osoitetaan tulkintaa edeltävistä ja luodaan tulkintakehyksiä seuraaville (mm. Stevanovic & Lindholm toim. 2016). Twitterin aihetunniste-keskusteluissa tviiteissä ei niinkään ole välttämättä tulkintaa välittömästä edeltävästä tviitistä, mutta on kuitenkin tulkintaa ja suuntautumista joko johonkin tiettyyn aikaisempaan tviittiin tai yleisemmin keskustelulinjaan (ks. Giles 2021; Meredith 2020). Progressiivisuuden tarkastelulla osoitin, että aihetunniste-keskustelun tviitit ovat siis yhteydessä johonkin, vaikkakin usein abstraktilta vaikuttavaan keskustelunäkökulmaan tai oletettuun yleisöön (vrt. esim. Marwick & Boyd 2010; Schmidt 2014).

Tviittiketjua analysoin keskusteluanalyttisen sekventiaalisuuden mukaisesti ja katsoin, millä tavalla tviiteissä osoitettiin orientoitumista toisiin tviitteihin (ks. mm. Licoppe 2021; Reed 2017 toisenlaisista digitaalisista aineistoista). Tässä vaiheessa tarkastelin tarkemmin sitä, muodostivatko aloitustviitti ja sen vastaustviitit vieruspareja ja/tai toimintajaksoja ja millaisia nämä olivat. Tulkitsin näistä erilaisia kannanoton muotoiluja ja responsseja.

Tulosten esittelyssä osoitan esimerkein erilaisia tapoja, joilla käyttäjät yhtäältä kannanottojaan tuottavat ja toisaalta orientoituvat muiden kannanottoihin ja muihin tviitteihin. Samalla huomioin yleisemmin keinoja, joilla käyttäjät ilmentävät yhteyttä käsillä olevaan keskusteluun. Esimerkeissä käytetään lyhennettä T kuvaamaan yleisesti tviittiä, R merkitsemään responsia eli vastaustviittiä ja P kertomaan, että kyseessä on responssiin kohdistettu palautetviitti. Tviitit on numeroitu juoksevasti, mutta numerot eivät kuvasta tviitin paikkaa koko aineistossa.

Kannanottaminen keskustelun monitasoista jatkuvuutta rakentamassa

Tässä luvussa esitän tuloksia kannanottamisen erilaisista muotoiluista vuorovaikutuksellisina resursseina eli käytänteinä keskustelutoiminnan jatkuvuudelle ja ylläpitämiselle. Fokus on avoimemmassa, aihetunnisteen #etätyö ympärille kehittyneessä keskustelussa ja sen eri keskustelulinjoissa (esim. Bruns & Moe 2014). Erilaisilla kannanottamisen muotoiluilla yhdessä tviitin muiden kielellisten ja digitaalisten resurssien kanssa tviittaajat orientoituvat vaihtelevasti muun muassa aikaisemmin lähetettyihin tviitteihin, tiettyihin keskustelulinjoihin, oletettuihin vastaanottajiin ja tulevaan

toimintaan (esim. *intended audience*, Schmidt 2014). Näitä keskustelutoiminnan rakentumisen tapoja käsittelen seuraavien esimerkkien avulla.

Esimerkissä 1 kannanottaminen tuotetaan epäsuorasti osana tviittiä, jolla osallistutaan keskusteluun etätyöstä painottamalla ylipäättään mahdollisuutta siihen. T1 on keskusteluvirrassa siinä mielessä itsenäinen kontribuutio, että siinä ei viitata mihinkään aikaisempaan tviittiin mutta osoitetaan kuitenkin orientoitumista tiettyihin näkökulmiin kannanoton sanallisen muotoilun ja erityisesti käytettyjen aihetunnisteiden myötä, joiden myötä rakennetaan myös tviittaajan omaa näkökulmaa.

Esimerkki 1.

T1: -- toimistopäivä pitkästä aikaa. Vaikka olikin kiva käydä --, niin arvostan suuresti etätyömahdollisuutta. [kuva toimistorakennuksesta, 1 vastaus, 23 tykkäystä]

T1:ssä kannanottoa pohjustetaan kertomalla etätyön rikkoneesta rutiinista eli toimistolla käymisestä, mitä tuetaan multimodaalisesti kuvalla toimistosta. Etätyön mahdollisuuteen otetaan kantaa vahvan myönteisesti (*arvostan suuresti*), mutta se tuotetaan vaikka-niin-rakenteen myötä (VISK § 1140) jokseenkin puolustelemaan sävyyn: etätyö on hyvä asia, vaikka sen takia työkavereita ei näekään kuin harvoin. Kannanoton tulkintaa tukee myös sanavalinta *arvostaa* (vrt. kannanoton idea *arvottamisesta*). Tviitissä hyödynnetään muitakin aihetunnisteita, joiden myötä se asettuu osaksi etätyö-keskustelun linjoja oman työn arvostamisesta ja työnteon erilaisista nimityksistä. Muut aihetunnisteet (#duunihommat & #lovemyjob) voidaan nähdä sekä kielellisinä että digitaalisina resursseina osoittaa etätyöhön liittyvää suhtautumista (ks. Evans 2016) mutta myös orientoitumisena ja osallistumisena keskustelulinjaan työn arvostamisesta.

Esimerkissä 2 on myös Twitterin resurssien monipuolista käyttöä (silmiä kuvaava emoji, #etätyötapaaminen, tviitin lainaus), joilla tuetaan sanallista toimintaa. Kannanottaminen tuotetaan tässä neuvon muodossa, jolla osallistutaan keskusteluun etätyön käytäntöjen helpottamisesta ja jonka kohdeyryhmänä näyttää olevan ”kuka tahansa joka tviitin näkee” (ks. esim. Bruns & Moe 2014) mutta kuitenkin sellainen, jolle esimerkiksi etätyötapaamiset ovat tuttuja. Tviitissä myös orientoitutaan varsinkin yhteen aikaisempaan tviittiin etätyöhön liittyvistä näkökulmista lainatun tviitin myötä. Lainaaminen on esimerkki tviittaajien hyödyntämästä intertekstuaalisuudesta, jolla Schmidin (2014) mukaan luodaan tekstuaalista yhteyttä ja osoitetaan siten sosiaalisuutta Twitterissä suhteessa omiin verkostoihin.

Esimerkki 2.

T2: -- Kun #zoomväsymys uhkaa, ja #hyperkatse (--) lukittuu, kannattaa muistaa, ettei kameran tarvitse aina olla auki. Käytännöt on hyvä selventää aluksi.

T2lainaus: Interesting text about so called #Zoom Burnout -- [linkki New York Timesin uutiseen] [T2 - 1 vastaus, 7 tykkäystä]

Tässä osallistuja tuottaa epäsuoran kannanoton ja pohjaa sen lainatusta tviitistä tehtyyn tiivistykseen: keskusteluyhteys rakennetaan T2:n ja lainatun tviitin välille. Lainatun tviitin aloitus ilmentää kyseisen tviittaajan suhtautumista aiheeseen (*interesting text*), minkä T2:n kirjoittaja on kannanottonsa perusteella huomioinut. Lainausta voikin katsoa samanimielisyyden osoittamisena (vrt. Baym 1996). Kannanotto kohdistuu keinoihin helpottaa etätyön rutiineja, kuten etätapaamisia. Se ilmaistaan kannattaa-verbillä (*kannattaa muistaa* ~ on hyvä/tarkoituksenmukaista muistaa), minkä takia sen voi tulkita neuvoksi (ks. Kääntä 2015; VISK § 1555). Osallistuja esittää kameran käyttöä koskevan kannanoton etätyöläisten hyväksi, vaikka konkreettista vastaanottajajoukkoa ei olekaan eksplikoitu, mikä on toisaalta tyypillistä aihetunniste-keskusteluissa. Neuvon kaltainen kannanotto on tulkittavissa tviittaajan näkemykseksi asian tärkeydestä ja hyvydestä, jota vielä täydennetään huomauttamalla etätapaamisten käytäntöjen selväksi tekemisestä (vrt. täydennyksistä Reed 2017).

Progressiivisuuden kannalta merkityksellistä on, että esimerkkien 1 ja 2 tviiteissä osallistutaan keskustelun eri linjoihin, joita siis osaltaan ylläpitävät ja edistävät (Virtanen ym. 2021). Tätä tehdään ottamalla kantaa asenteiden ja neuvojen muodossa etätyön moniin ulottuvuuksiin ja rooleihin kunkin elämässä Twitterin tarjoamia resursseja hyödyntäen. Molempiin tviitteihin on tullut tykkäyksiä, jotka voidaan tulkita epäsuoraksi hyväksynnäksi mainittuihin kannanottoihin (ks. Salomaa 2019) ja tuovan niille näkyvyyttä kyseisen päivän etätyö-keskustelussa ja välillisesti muissa keskusteluvirroissa ja verkostoissa (tykkäysten roolista verkon sosiaalisuudessa Gerlitz & Helmond 2013).

Esimerkissä 3 on esillä tviitti, joka toimii sekä osana aihetunniste-keskustelua että aloittajana rajatummalle tviittiketjun keskustelulle (ks. seuraava luku). Käsittelen sitä tässä luvussa tviittinä, jolla otetaan kantaa etätyöhön tietystä näkökulmasta ja jolla siten jatketaan ja edistetään keskustelua. Vaikka keskityn tässä luvussa osoittamaan kannanoton roolia yksittäisten mutta avoimeen keskusteluun osallistuvien tviittien toiminnassa, olen tähän esimerkkiin sisällyttänyt myös toisen tviitin. Sen avulla on mahdollista käsitellä päivän etätyö-keskustelun ja tviittivirran yhdenlaista

paikallista kontekstia: Twitterin näkymässä keskustelu voi muodostua tviiteistä, jotka eivät ole suorassa vuorovaikutuksessa toisiinsa mutta jotka jakavat muun muassa temaattisia sisältöjä (*etätyössä liikkuminen vs. liikumattomuus*) ja osaltaan osallistuvat keskustelun edistämiseen. Tämä puolestaan on tyypillistä useimmille verkon alustojen keskusteluille ja ketjuille, joissa fokusoidaan tiettyihin puheenaiheisiin ja joissa vuorovaikutuksen nähdään syntyvän aihetta käsittelevien erilaisten merkitysten tuottamisena ja tulkitsemisena (vrt. esim. Johansson 2017 uutisten kommenttiketjuista).

Esimerkki 3.

T3: Keskustan Petri Honkonen vaatii -- "Kuka korvaa, jos jalka murtuu etätöissä?"

T4: En tajua keskustelua siitä, saako #etätyö ripustaa pyykkää. Sehän on mitä paras minitauko aivotyölle: on noustava koneen äärestä ja käytettävä käsiään ja päätään johonkin konkreettiseen. Hyväksyttävä toimistovaihtoehto: surffata istuen ja ruutua tuijottaen jotain turhaa netistä?

Tviitissä 3 etätyö yhdistetään työlainsäädäntöön käyttämällä aihetunnisteita (#etätyö, #työlainsäädäntö) ja linkittämällä Suomenmaa-lehden verkkoartikkeliin, jossa kansanedustaja on vaatinut työlainsäädännön päivittämistä etätyö huomioiden. Tviitissä toistetaan verkkoartikkelin sanoma tiivistetysti mutta henkilön näkökulmasta. Kielellisesti siinä on nähtävissä vahva sanavalinta (*vaatii*) ja herättelevä havainnollistus (*jalan murtuminen etätöissä*). Etätyötä tai siihen liitettyä työlainsäädäntöä ei arvioida mistään näkökulmasta, mutta vaatimisen on toisaalta joissain yhteyksissä katsottu kuvastavan puhujan asennoitumista (mm. Pomerantz 1984), mikä osoittaa tviitissä ilmenevän jonkinasteista kannanottamista. T3 yhdistetään etätyökeskusteluun aihetunnisteen avulla, mutta sillä ei suoraan osallistuta mihinkään tiettyyn keskustelulinjaan – huolimatta kansanedustajan täägämisestä @-merkillä (*mentions* ks. Rossi & Magnani 2013). Tviitti ei myöskään saa näkyvää vastakaikua kyseisen ajankohdan keskustelussa esimerkiksi vastauksiin tai tykkäysten muodossa. Tviitin aihetta kuitenkin käsitellään päivän etätyö-keskustelussa esimerkiksi samaisen kansanedustajan toimesta.

T4 on puolestaan moniosainen toiminnaltaan ja sisältää kannanoton sekä perusteluja siihen; muilta resursseiltaan tämä on kuitenkin säästeliäs (esim. Meredith 2020). Kuten edeltävissä esimerkeissä tässäkin kannanotto on tuotettu epäsuorasti ja sen suhde etätyöhön on vaikeasti hahmottuva. Jos kannanotto on jonkin asian tai henkilön arvioimista ja arvottamista (Tainio 1996), niin tässä kohteena ei ole konkreettisesti etätyö vaan siihen sääntöjen näkökulmasta liitetty ajatus pyykkien ripustamisesta.

Tviittaaja ottaa kantaa pyykkien ripustamiseen etätyöskentelyn aikana arvottamalla sen ”*mitä parhaimmaksi minitauoksi*” etätyön vaatimalle aivotyölle, mitä hän myös perustelee havainnollistavasti.

Tässä on vuorovaikutuksen näkökulmasta kiinnostavaa se tapa, millä tviittaaja osoittaa orientoituvansa etätyö-keskustelussa aikaisemmin esillä olleeseen linjaan ja miten hänen toimintansa voidaan nähdä kantaa-ottavana reaktiona siihen – mutta ei mihinkään tiettyyn tviittiin (ks. Meredith 2019). Tviittaaja ensinnäkin aloittaa kertomalla hämmennyksensä näkökulmaan etätyön säännöistä ja mitä voisi ja ei voisi tehdä, kuten ripustaa pyykejä (*En tajua keskustelua*). Tätä vasten on luonnollista, että hän perustelee oman myönteisen kannanottonsa monipuolisesti. Hän ei myöskään jätä toimintaa ns. ilmaan roikkumaan, vaan tuottaa täydentävän perustelun, jolla hän osoittaa pyykkien ripustamisen ja siten minitaukojen tarpeellisuuden suhteessa vastakkaiseen toimintaan (*toimistovaihtoehto: surffata istuen ja ruutua tuijottaen*) (ks. kannanottojen erilaisista täydennyksistä Reed 2017). Kysymysmerkin myötä hän kyseenalaistaa tämän vastakkaisen toiminnan ja asettaa sen merkityksen ”työelämässä hyväksyttävämpänä toimintana” retoriseksi.

T4:ssa ei ole esimerkiksi suoraa kohdistamista johonkin aikaisempaan aihetta käsittelevään tviittiin, mistä syystä viittaus aiheesta voi toimia sekä suhteessa Twitterissä käytyyn keskusteluun aihetunnisteen ympärillä että yleisemmin eri medioissa ja arjen tilanteissa käytävään keskusteluun etätyöstä (vrt. Himelboim ym. 2017). Tässä paikallisessa kontekstissa ylläpidetään kuitenkin keskustelua etätyön säännöistä ja mahdollisuuksista sekä edistetään tiettyjä näkökulmia, kuten taukojen tarpeellisuutta. Seuraavassa luvussa tarkastelen, minkälaista kanta-aottavaa keskustelua tästä tviitistä kehittyi.

Kannanottaminen tviittiketjun vastavuoroisuuden palveluksessa

Tässä luvussa esitän tuloksia kannanottamisen erilaisista muotoiluista osana rajatumman tviittiketjun keskustelua etätyön tietyistä näkökulmasta. Erilaisilla kannanottamisen ja responsien eli vastaus- ja reagointitviittien muotoiluilla ketjun osallistujat orientoituvat aiheen käsittelyyn yhteistyönä: tviittien kielellisten ja digitaalisten resurssien myötä he ilmentävät tulkintaansa edeltävästä/edeltävistä tviiteistä ja pohjustavat oman tviittinsä toiminnalla mahdollisia tulevia tviittejä (ks. esim. Kääntä 2016). Tviittiketjun aloitustviitin esittelin edeltävässä luvussa esimerkissä 3. Tässä luvussa tarkastelen sitä kutsuna keskusteluun etätyön säännöistä, johon tulee erilaisia responsseja. Sekven-

tiaalista keskustelun jäsenystä, joka pohjaa toiminnan peräkkäisyyteen, jaksottaisuuteen ja vastavuoroisuuteen (mm. Licoppe 2021; Meredith 2020; Schegloff 2007) rakennetaan tässä tviittiketjussa pääasiassa kahdella erilaisella tavalla: vieruspareina ja kolmen tviitin toimintajaksoina. Seuraavaksi havainnollistan näitä tapoja kolmen esimerkin avulla, joissa tuotetaan suoria kannanottoja, hyväksyviä ja täydentäviä responsseja sekä joitakin vastustavia responsseja.

Esimerkissä 4 on kyseessä kolmen tviitin toimintajakso, jossa kannanottaminen koostuu aloituskannanotosta, siihen tullee hyväksyvistä responsseista sekä aloittajan palautteesta responssiin. Näissä kaikissa kolmessa tviitissä toiminta selittyy yhteydellä muihin, joten tässä tapauksessa on kyse suhteellisen kiinteästä kannanottamisen toimintajaksosta, jossa on kolmi-osainen rakenne (Schegloff 2007).

Esimerkki 4.

T4: En tajua keskustelua siitä, saako #etätyö ripustaa pyykkiä. Sehän on mitä paras minitauko aivotyölle: on noustava koneen äärestä ja käytettävä käsiään ja päätään johonkin konkreettiseen. Hyväksyttävä toimistovaihtoehto: surffata istuen ja ruutua tuijottaen jotain turhaa netistä?

R1: Päivän mittaanhan pitää nimenomaan keksiä syitä lähteä jotakin tekemään tuolista -- [1 vastaus eli tviitti P1]

P1: Näin on. Itse ainakin jumitun -- liian helposti koko päiväksi koneen ääreen, enkä osaa antaa aivoille pauseja. [muutama tykkäys ja 1 vastaus R1:n tekijältä]

Esimerkissä ensimmäisen vastauksen tviittaaja (R1) tuottaa T4:n eli tviittiketjun aloittajan kannanottoon hyväksyvän responssin. Responssi on myönteinen ja ilmentää samanmielisyyttä, joka muotoillaan poikkeavasti suhteessa tyyppilisiin keinoihin, kuten *olen samaa mieltä* -rakenteisiin (Pomerantz 1984; ks. Lahti 2019). Tässä samanmielisyys muodostetaan ehdottomuutta kuvaavalla *pitää*-lauseella huutomerkkin kera, mikä näyttäytyy käskyn sijaan affektiivisena huudahduksena toimia kannanoton mukaisesti. Samanmielisyyttä ja toiminnan näkemistä ehdottoman järkevänä tehostaa *han*-liitteen käyttö (*mittaanhan*), jolla osoitetaan muun muassa jaettua näkemystä asioista (VISK § 830). Toiminnallaan osallistuja osoittaa orientoituneensa aloitustviittiin nimenomaan kannanottona, jonka voi hyväksyä ja jota voi täydentää omalla näkemyksellään. Näkemys perustellaan arkisella henkilökohtaisella kokemuksella asiasta, mikä on yleinen piirre verkon keskusteluissa. Tässä näkemys on rinnastettavissa mielipiteeseen, joka on yksi monista mahdollisista kannanoton muodoista, joissa painottuvat suhtautuminen ja asenteellisuus arvioinnin sijaan (Lahti 2019).

Tämän jälkeen aloittaja osoittaa huomanneensa myönteisen responsin ja kuittaa sen vastaanotetuksi omalla palautetviitillään (P1). Hän itse asiassa tuottaa hyväksyvän responsin R1:n vahvaan näkemykseen minitaukojen tarpeellisuudesta myöntämällä näkemyksen todellisuutta vastaavaksi (*Näin on*). Tämän hän pohjaa arkisiin rutiineihinsa eli etätyöläisen arkeensa, jossa näkee tarvetta minitaukojen lisäämiseen. Kannanottamisen rakentumista kolmiosaisena sekvenssinä esiintyi tässä rajatussa keskustelussa yleisemminkin, mutta joissakin tapauksissa aloittajan sijaan muut tviittaaajat jatkoivat responsseissa ilmennyttä toimintaa (ks. Schegloff 2007).

Seuraavassa esimerkissä on kyse kahdesta vierusparista, joissa aloittajan tviitti ja kahden muun tviittaaajan responssit muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden: kannanoton ja hyväksyvän, omaa näkökulmaa ilmentävän responssin. Näissä tapauksissa aloittaja ei – ainakaan sanallisesti – enää palaa responsseihin ja kuittaa niitä vastaanotetuksi. On kuitenkin mahdollista, että hän on esimerkiksi tykännyt kyseisestä tviitistä. Esimerkin 4 responssit eivät yhdisty toisiinsa kielellisillä tai digitaalisilla² resursseilla mutta ne kuitenkin osallistuvat samaan hyväksyvään ja myötämieliseen keskustelulinjaan, jonka alku on T4:ssä ja johon monet muutkin ketjun tviitit osallistuvat.

Esimerkki 5.

- T4: En tajua keskustelua siitä, saako #etätyö ripustaa pyykkiä. Sehän on mitä paras minitauko aivotyölle: on noustava koneen äärestä ja käytettävä käsiään ja päätään johonkin konkreettiseen. Hyväksyttävä toimistovaihtoehto: surffata istuen ja ruutua tuijottaen jotain turhaa netistä?
- R2: Todellakin hyvää taukojumppaa [sininen sydän -symboli, 1 tykkäys]
- R3: [Meemi: Jack Sparrow laivan kannella: "The only rules that really matter are these; what a man can do, and what a man can't do."] [ei reagointeja tms.]

Esimerkin ensimmäisessä vastaustviitissä (R2) tuotetaan lyhyt ja ytimekäs responssi aloittajan kannanottoon: pyykkien ripustaminen on taukojumppaa. Tviittaaaja osoittaa hyväksyntää ja samanmielisyyttä arvottamalla sen *todellakin hyväksi*, millä toistetaan ja kannatetaan aloittajan näkemystä. Tässä on suora yhteys aloittajan toimintaan, ja R2 voidaankin tulkita hyväksyvän responssin lisäksi myös alkuperäistä kannanottoa täydentäväksi toiminnaksi. Sininen sydän -emojin ('tykkää') käyttö tukee tulkintaa, sillä sen myötä

2 Esimerkin ensimmäisessä responssissa on toki yksi tykkäys ja tutkijana ei ole pääsyä tietoon tykkäyksen tekijästä. Arkihavaintoni ja -kokemukseni mukaan on yleistä, että ketjun aloittaja on tällaisessa tapauksessa tykkääjä eikä muu ketjuun osallistuva tai satunnainen tviittaaaja.

täydennetään aiheen tärkeyttä ja suhtautumista siihen myös visuaalisesti (Derks ym. 2008; myös Meredith 2020).

Visuaalisuus on tärkeässä osassa esimerkin toisessakin vastaustviitissä (R3), jossa reaktio aloittajan kannanottoon tuotetaan multimodaalisesti gifillä (ks. Tolin & Samerit 2016). Tviittaajan tapa osallistua keskusteluun näin kuvastaa konkreettisesti Twitterin tarjoamia resursseja, miten olla yhteydessä muihin ja ottaa kantaa muiden näkemyksiin. Valitsemalla säännöistä ja ihmisen valinnoista kertovan elokuvagin R3:ssa osoitetaan samanmielisyyttä aloittajan näkemyksen kanssa, mutta tviittaaja myös täydentää ja arvottaa sitä omalta osaltaan. Gifillä hän välittää sanoman, että ihmisten tulee noudattaa sääntöjen sijaan omaa arviotaan siitä, mitä voi ja mitä ei voi tehdä omassa etätyön arjessaan. Tviittaajan responssi kohdistuuakin varsinaisen kannanoton (taukojen tarpeellisuus) ohella sitä ympäröivään ajatukseen etätyön säännöistä.

Myös seuraavassa, viimeisessä esimerkissä on kyse kahdesta vierusparista, mutta responssviiteissä esitetty toiminta aloittajan kannanottoon on vaikeasti tulkittavissa verrattuna edeltävään esimerkkiin. Molemmissa responsseissa toiminta kohdistuu moneen suuntaan keskusteluketjun aiheesta.

Esimerkki 6.

- T4: En tajua keskustelua siitä, saako #etätyö ripustaa pyykkiä. Sehän on mitä paras minitauko aivotyölle: on noustava koneen äärestä ja käytettävä käsiään ja päätään johonkin konkreettiseen. Hyväksyttävä toimistovaihtoehto: surffata istuen ja ruutua tuijottaen jotain turhaa netistä?
- R4: Että niinku mitä?! [ei reagoiteja tms.]
- R5: No ei todellakaan! Silloin jumppaat --koneesi kameran edessä ja näytät miten ahkera olet. Sinähän saat palkkaa siitä ajasta!!! [ei reagoiteja tms.]

Esimerkissä ensimmäinen vastaustviitti (R4) eroaa tyyliltään ja toiminnaltaan monista muista ketjun tviiteistä. Responssissa on nähtävissä vahva affektiivinen reaktio eli hämmästelystä siitä, mistä puhutaan (*mitä?!*). Mitä tämä tarkoittaa suhteessa aloittajan kannanottoon? On mahdollista, että tviittaaja kohdistaa hämmästelynsä sekä keskustelunaiheeseen (pyykkien ripustaminen etätyössä) että aloittajan kannanottoon (pyykkien ripustaminen on hyvä tauon paikka). Hämmästelystä ei voi tämän tulkinnanvaraisuuden takia nähdä suoraan samanmielisenä tai hyväksyvänä reaktiona aloittajan näkemykseen, mutta siitä huolimatta se on kuitenkin yhdenlainen reaktio käsillä olevaan keskusteluun (ks. Goodwin & Goodwin 1992 kannanotoista ja affektiivisuudesta). Kannanottaminen voi siis sosiaalisen median keskustelussa saada vastakaikua, mutta ei välttämättä sille ominaisella hyväksyvällä tai vastustavalla

tavalla. Vuorovaikutuksen näkökulmasta on myös kiinnostavaa, että tällainen monitulkintainen responssi ei saa vuorostaan millään tavalla vastakaikua muilta keskustelijoilta (ei tykkäyksiä tms.). Yksi syy lienee se, että tämänkaltaisen erottuvan tviitin on vaikea 'rikkoa' keskustelussa hallitsevana ilmenevää, aloituksesta ja ensimmäisistä responsseista juontunutta myötämielisyyttä (ks. Stivers & Robinson 2006; Kääntä 2016).

Jokseenkin poikkeavaa toimintaa edustaa esimerkin toinenkin responssi (R5). Se on myös tyyliään harvinainen tälle keskustelulle vastustavalla reaktiollaan. Responssi on vahvan kielteinen (*no ei todellakaan!*). Näin tviittaaja näyttää kieltävän yhtäältä pyykkien ripustamisen etätyön aikana (*saako – no ei saa*) ja toisaalta aloittajan kannanoton siitä, että pyykkien ripustaminen on hyvä tauonpaikka. Hän täydentää näkemystään antamalla esimerkin siitä, mitä tauolla oikeasti tulisi tehdä ja yhdistää sen käsitykseen ahkerasta etätyöntekijästä. Kaiken tämän hän perustelee affektiivisella lausahduksella palkan saamisesta etätyön taukojenkin ajalta. R5 on esimerkki Pomerantzin (1984) mainitsemasta poikkeavasta jälkijäsenestä. Tviittaajaa ei kuitenkaan pyydetä perustelemaan tai selittämään tai hänen tviittiään ei ihmetellä, mikä voi selittyä sillä, että hän on jo osin perustellut vastustavaa reaktiotaan. Twitterin kaltaisessa välitteisessä vuorovaikutuksessa ei siis ole samanlaisia sääntöjä ja odotuksia kuin samassa fyysisessä tilanteessa tapahtuvassa tai muilla tavoin välittömässä vuorovaikutuksessa. Jopa tviitin mittaisessa digitaalisessa viestissä voidaan tuottaa monta toimintaa, myös kannanoton responssin ja sen perustelun, joihin edellä mainituissa muissa tilanteissa käytetään yleensä useita puheenvuoroja (ks. esim. Kääntä 2016).

Responssia voisi kuitenkin tulkita myös ironisena ja liioittelevana toimintana, koska se on yleistä verkon julkisissa keskusteluissa (vrt. esim. Zappavigna 2011; myös esim. Koskela & Sihvonen 2018; Wikström 2017). Responssien ja muiden reaktioiden puute antaa toisaalta ymmärtää, että tällainen monitulkintainen tviitti on yksi näkökulma aiheen käsittelyssä, johon juuri tiettyssä keskustelun kohdassa ei oteta näkyvästi kantaa.

Tviittiketjun tapaisessa rajatummassa keskustelussa toiminta rakentuu pääasiassa hyväksyvistä, samanmielisistä ja täydentävistä responsseista sekä aloittajan kannanottoon että laajemmin keskusteluaiheen käsittelyyn. Muutamilla poikkeavilla responsseilla otettiin myös kantaa ja siten vuorovaikutuksen kannalta osoitettiin yhteyttä aloittajan toimintaan. Kuitenkin tämän keskusteluketjun kontekstissa oli havaittavissa keskittymistä aiheen käsittelyyn pääosin myönteisesti ja samanmielisesti (ks. mm. Smith ym. 2013). Tämä asetelma tukee niitä havaintoja digitaalisen vuorovaikutuksen ja keskustelun tutkimuksissa, joiden mukaisesti aiheiden käsittely saattaa keskittyä saman-

mielisten puhetapoihin ja ruokkien ns. kuplautumista (esim. Vainikka 2020). Toisaalta asetelma myös poikkeaa niistä verkon keskusteluiden tutkimuksista, joissa aiheiden käsittely ja erityisesti niihin suhtautuminen ruokkii yhtäläillä samanmielisyyttä ja erimielisyyttä (esim. Lahti 2019; Vásquez 2021).

Johtopäätökset ja pohdinta

Artikkelin johdannossa esitin kysymyksen, miten kannanottaminen Twitterissä on sekä sosiaalista että digitaalista keskustelutoimintaa. Tulosten perusteella kannanottaminen on ensinnäkin sosiaalista siinä mielessä, että kannanottamisella osallistutaan keskusteluun ja pidetään erilaisia keskustelunäkökuilma yllä monin tavoin: arvottamalla etätyön piirteitä, arvostamalla etätyön mahdollisuutta, neuvomalla etätyöläisiä, tukemalla muiden näkemyksiä etätyön näkökulmista, täydentämällä muiden näkemyksiä omaan etätyöarkeen ja kokemuksiin pohjaten sekä esittämällä myös eriäviä ja muiden näkemyksiä haastavia havaintoja. Toiseksi kannanottaminen on digitaalista toimintaa, sillä mainittuja toiminnan esimerkkejä tuotettiin sanallisten muotoilujen lisäksi yhteistyössä erilaisia aihetunnisteita, tviitin lainausta, tykkää-symbolia, gifejä ja emojiä hyödyntäen. Kannanottamisen tulkinta omanlaisekseen toiminnaksi onkin riippuvaista sosiaalisten ja digitaalisten resurssien yhteistyöstä (Reed 2017; myös esim. Halavais 2014).

Aihetunniste-keskustelun tviiteissä oli kuitenkin nähtävissä selvemmin yhteyden osoittamista keskustelun tiettyihin näkökulmiin aihetunnisteiden kautta kuin konkreettisesti responsseina toisiin tviitteihin. Tällaista kannanottamista voisi kutsua 'huudoksi tuuleen' – kontribuutio julkiseen keskusteluun kantautuu tuulen mukana, jolloin sen voivat muut huomata ja joko aktivoituvat tai eivät (vrt. Twitter-keskusteluista Bruns & Moe 2014; Rossi & Magnani 2012). Tviittiketjussa osallistuttiin puolestaan suuremmilla kannanotoilla ja kannanottoja myötäilevillä, täydentävillä ja osin myös vastustavilla responsseilla. Tällainen kannanottaminen ja siihen reagointi osoittavat, että Twitterin välitteisessä sosiaalisuudessa (Baym & boyd 2012) on mahdollista keskustella paikallisesti ja rajatusti yhteistyössä osallistujille eri tavoin näyttäytyvästä aiheesta (ks. Vásquez 2021; myös esim. Salomaa 2019).

Tutkimuksen kontribuutiona digitaalisen vuorovaikutuksen ja keskustelujen tutkimukselle on, että kannanottaminen on vuorovaikutuksellinen käytänte, jolla yhtä aikaa osallistutaan keskusteluun ja jäsennetään tätä keskustelua jatkuvuus ja toiminnan vastavuoroisuus edellä (esim. Licoppe 2021; Reed 2017 ; vrt. myös Sacks 1987; Stivers &

Robinson 2006). Monenlaisia muotoiluja ja käyttötapoja havainnollistamalla tutkimus korostaa niitä mahdollisuuksia, joilla kannanottamisen keinoin voidaan olla yhteydessä – myös alustoilla, joissa keskusteluviesti on yhtä aikaa kutsu osallistumaan ja huuto tuuleen (vrt. esim. Rossi & Magnani 2012; Schmidt 2014).

Tutkimuksella lisätään tietoa vuorovaikutuksen hienovaraisen erittelyn merkityksestä sosiaalisen toiminnan tunnistamisessa verkon julkisissa keskusteluissa. Toisaalta herää myös kysymys siitä, missä menee kannanottamisen ja ei-kannanottamisen raja, kun verkossa kaikki tuntuu olevan asennetta ja tunnetta (esim. Lahti 2019; Vainikka 2020; Vásquez 2021) ja suurella volyyymilla (esim. Burnap ym. 2015). Tässä tutkimuksessa kannanottamisena nähtiin kaikkea samanmielisyyden osoittamisesta neuvoihin ja affektiivisiin luonnehdintoihin. Toiminnan erojen sijaan tässä onkin tarjottu toisenlaista ratkaisua eli fokusoitumista digitaalisiin viesteihin siitä näkökulmasta, miten niillä yhtäältä rakennetaan tiettyä sosiaalista toimintaa ja miten keskustelukontekstin kaikenlaiset puitteet voidaan ottaa mukaan tähän rakentamiseen (ks. Giles ym. 2017; Meredith 2020; Meredith ym. 2021). Kuten Meredith (2019) on todennut, keskusteluanalyysin avulla voidaan syventää käsitystä digitaalisen vuorovaikutuksen luonteesta ja laajemmin teknologian roolista yhteiskunnassa, kun ajatellaan alustojen kasvavaa merkitystä ihmisten arjessa (ks. myös Gillespie 2018).

Tulokset pohjautuvat toisaalta pieneen aineisto-otantaan ja tavoitteen tarkastella kannanottamista Twitterissä esimerkkitapauksen kautta, mikä vähentää johtopäätösten yleistettävyyttä. Keskusteluanalyttisen lähestymistavan sovittamista digitaalisiin aineistoihin on myös syytä yhä problematisoida ja jatkaa kokeiluja sen parissa (vrt. esim. Kangaspunta 2016). Vuorovaikutuksen näkökulmasta kannanottaminen ja samankaltainen toiminta Twitterissä tai toisella sosiaalisen median alustalla on kuitenkin aihe, jota *kannattaa* tutkia jatkossakin digitaalisen kieli- ja yhteiskuntatieteen saralla.

Lähteet

- AoIR = Association of Internet Researchers (2019). Internet Research: Ethical Guidelines 3.0. <https://aoir.org/reports/ethics3.pdf>
- Arminen, I., Licoppe, C., & Spagnolli, A. (2016). Respecifying mediated interaction. *Research on Language and Social Interaction*, 49(4), 290–309. <https://doi.org/10.1080/08831813.2016.1234614>
- Baym, N. K. (1996). Agreements and disagreements in a computer-mediated group. *Research on Language and Social Interaction*, 29, 315–346. https://doi.org/10.1207/s15327973r1-si2904_2
- Baym, N. K., & boyd, d. (2012). Socially mediated publicness: an introduction. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 56(3), 320–329. <https://doi.org/10.1080/08838151.2012.705200>
- Bolander, B. (2013). *Language and power in blogs: Interaction, disagreements and agreements*. John Benjamins Publishing Company.
- Bruns, A. & Moe, H. (2014). Structural layers of communication on Twitter. Teoksessa K. Weller, A. Bruns, J. Burgess, M. Mahrt & C. Puschmann (toim.), *Twitter and Society* (s. 15–28). Peter Lang.
- Burnap, P., Rana, O. F, Avis, N., Williams, M., Housley, W., Edwards, A., . . . Sloan, L. (2015). Detecting tension in online communities with computational Twitter analysis. *Technological Forecasting and Social Change*, 95, 96–108. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2013.04.013>
- Derks, D., Bos, A. E., & Von Grumbkow, J. (2008). Emoticons in computer-mediated communication: Social motives and social context. *Cyberpsychology & Behavior*, 11(1), 99–101. <https://doi.org/10.1089/cpb.2007.9926>
- Evans, A. (2016). Stance and identity in Twitter hashtags. *Language@Internet*, 13(1).
- Gerlitz, C. & Helmond, A. (2013). The like economy: Social buttons and the data-intensive web. *New Media & Society*, 15(8), 1348–1365. <https://doi.org/10.1177/1461444812472322>
- Giles, D. (2021). Context, history, and Twitter data: Some methodological reflections. Teoksessa J. Meredith, D. Giles & W. Stommel (toim.), *Analysing digital interaction* (s. 41–64). Palgrave Studies in Discursive Psychology. Palgrave Macmillan.
- Giles, D., Stommel, W., & Paulus, T. M. (2017). The microanalysis of online data: The next stage. *Journal of Pragmatics*, 115, 37–41. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2017.02.007>
- Giles, D., Stommel, W., Paulus, T., Lester, J., & Reed, D. (2015). The micro-analysis of online data: The methodological development of “digital CA”. *Discourse, Context & Media*, 7, 45–51. <https://doi.org/10.1016/j.dcm.2014.12.002>
- Gillespie, T. (2018). *Custodians of the Internet. Platforms, content moderation, and the hidden decisions that shape social media*. Yale University Press.
- Goodwin, C., & Goodwin, M. H. (1992). Assessments and the construction of context. Teoksessa A. Duranti & C. Goodwin (toim.), *Rethinking Context: Language as an Interactive Phenomenon* (s. 147–190). Cambridge University Press.
- Gunnarsson Lorentzen, D., & Nolin, J. (2015). Approaching completeness: Capturing a hashtagged Twitter conversation and its follow-on conversation. *Social Science Computer Review*, 35(2), 277–286. <https://doi.org/10.1177/0894439315607018>

- Haasio, A., Mattila, M., Ojaranta, A., & Kannasto, E. (2018). Terrori-isku tiedontarpeiden viritäjänä: Turun puukotusten aiheuttamat tiedontarpeet. *Informaatiotutkimus*, 37(2), 5–36. <https://doi.org/10.23978/inf.71157>
- Haddington, P. (2006). The organization of gaze and assessments as resources for stance taking. *Text & Talk*, 26(3), 281–328. <https://doi.org/10.1515/text.2006.012>
- Halavais, A. (2014). Structure of Twitter: Social and technical. Teoksessa K. Weller, A. Bruns, J. Burgess, M. Mahrt & C. Puschmann (toim.), *Twitter and Society* (s. 29–42). Peter Lang.
- Harju, A. (2018). Suomi24-keskustelut kohtaamisten ja törmäysten tilana. *Media & viestintä* 41(1), 51–74. <https://doi.org/10.23983/mv.69952>
- Himmelboim, I., Smith, M. A., Rainie, L., Shneiderman, B., & Espina, C. (2017). Classifying Twitter topic-networks using social network analysis. *Social Media + Society*, 3(1), 1–13. <https://doi.org/10.1177/2056305117691545>
- Honeycutt, C., & Herring, S. C. (2009). Beyond microblogging: Conversation and collaboration via Twitter. *Proceedings of the 42nd Hawaii International Conference on Systems Sciences*, Hawaii.
- Housley, W., Webb H., Edwards A., Procter R., & Jirotko M. (2017). Digitizing Sacks? Approaching social media as data. *Qualitative Research*, 17(6), 627–644. <https://doi.org/10.1177/1468794117715063>
- Isotalus, P., Jussila, J., & Matikainen, J. (2018). Twitter viestintänä ja sosiaalisen median ilmiönä. Teoksessa P. Isotalus, J. Jussila & J. Matikainen (toim.), *Twitter viestintänä. Ilmiöt ja verkostot* (s. 9–30). Vastapaino.
- Johansson, M. (2017). Everyday opinions in news discussion forums: Public vernacular discourse. *Discourse, Context & Media*, 19, 5–12. <https://doi.org/10.1016/j.dcm.2017.03.001>
- Kangaspunta, V. (2016). Talvivaara ja kommentteissa keskustelevat julkiset. Keskustelunanalyytinen menetelmäkokeilu verkkouutisten kommentoinnista. *Media & viestintä*, 39(1), 24–54. <https://doi.org/10.23983/mv.61438>
- Koskela, M., & Sihvonen, T. (2018). #Hashtagin funktiot Twitterissä. Aihetunniste meta-datana, erikoiskielenä ja luovuuden välineenä. Teoksessa P. Isotalus, J. Jussila & J. Matikainen (toim.), *Twitter viestintänä. Ilmiöt ja verkostot* (s. 31–50). Vastapaino.
- Kosonen, M., Laaksonen, S.-M., Rydenfelt, H., & Terkamo-Moisio, A. (2018). Sosiaalinen media ja tutkijan etiikka. *Media & viestintä*, 41(1). <https://doi.org/10.23983/mv.69924>
- Kääntä, L. (2015). ”Kannattaa x”-rakenne ja toiminto direktiivisyyden ja kannanottamisen jatkumolla opiskeluverkkokeskustelussa. *Sananjalka*, 57(1), 161–182.
- Kääntä, L. (2016). Hyviä pointteja. Vuorovaikutus vertaisten kesken institutionaalisessa verkkokeskustelussa. *Acta Wasaensia* 359, kielitiede 50. Vaasan yliopisto.
- Laaksonen, S.-M., & Matikainen, J. (2013). Tutkimuskohteena vuorovaikutus ja keskustelu verkossa. Teoksessa S.-M. Laaksonen, J. Matikainen, M. Tikka, H. Isomäki, T.-R. Lappi, & J. Silvennoinen (toim.), *Otteita verkosta: verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät* (s. 193–215). Vastapaino.
- Licoppe, C. (2021). The spectre of ‘ghosting’ and the sequential organization of post-match Tinder chat conversations. Teoksessa J. Meredith, D. Giles & Stommel, W. (toim.), *Analysing Digital Interaction* (s. 155–176). Palgrave MacMillan.

- Lindström, A., & Mondada, L. (2009). Assessments in social interaction: Introduction to the special issue. *Research on Language and Social Interaction*, 42(4), 299–308. <https://doi.org/10.1080/08351810903296457>
- Marwick, A. E., & boyd, d. (2010). I tweet honestly, I tweet passionately: Twitter users, context collapse, and the imagined audience. *New Media & Society*, 13(1), 114–133. <https://doi.org/10.1177/1461444810365313>
- Meredith, J. (2019). Conversation analysis and online interaction. *Research on Language and Social Interaction*, 52(3), 241–256. <https://doi.org/10.1080/08351813.2019.1631040>
- Meredith, J. (2020). Conversation analysis, cyberpsychology and online interaction. *Social and Personal Psychology Compass*, 14(5), 285–294. <https://doi.org/10.1111/spc3.12529>
- Meredith, J., Giles, D., & Stommel, W. (2021). Introduction: The microanalysis of digital interaction. Teoksessa J. Meredith, D. Giles & W. Stommel (toim.), *Analysing digital interaction* (s. 1–22). Palgrave Studies in Discursive Psychology. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-030-64922-7_1
- Pomerantz, A. (1984). Agreeing and disagreeing with assessments: Some features of preferred/dispreferred turn shapes. Teoksessa J. M. Atkinson & J. Heritage (toim.), *Structures of social action: Studies in conversation analysis* (s. 57–101). Cambridge University Press.
- Pulkkinen, P. (2013). *Mistä on kysymys? Kysymysilmaus dialogisena ja retorisena resurssina ilmaisjakelulehden tekstiviestipalstalla* [Pro gradu -tutkielma]. Helsingin yliopisto.
- Rantasila, A. (2018). Tahmaiset affektit: Fukushima Daiichin ydinonnettomuus YLE:n uutisoinnin verkkokommenteissa. *Lähikuva*, 31(3), 30–45. <https://doi.org/10.23994/lk.76570>
- Reed, D. J. (2017). Performance and interaction on Soundcloud: Social remix and the fundamental techniques of conversation. *Journal of Pragmatics*, 115, 82–98. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2017.01.012>
- Rossi, L. & Magnani, M. (2012). Conversation Practices and Network Structure in Twitter. *Proceedings of the International AAI Conference on Web and Social Media*, 6(1). <https://ojs.aaai.org/index.php/ICWSM/article/view/14313>
- Sacks, H. (1987 [1973]). On the preferences for agreement and contiguity in sequences in conversation. Teoksessa G. Button & J. R. E. Lee (toim.), *Talk and social organisation* (s. 54–69). Multilingual Matters.
- Salomaa, E. (2019). *Televisio ja Twitterin risteyksessä: Sosiaalinen televisio vuorovaikutuksen ja mediatapahtumaan osallistumisen välineenä* [Väitöskirja]. JYU Dissertations 140. Jyväskylän yliopisto.
- Savolainen, R. (2015). Expressing emotions in information sharing. A study of online discussion about immigration. *Information Research*, 20(1). <http://informationr.net/ir/20-1/paper662.html>
- Savolainen, R. (2019). Seeking and sharing information dialogically: A conversation analytic study of asynchronous online talk. *Journal of Documentation*, 75(3), 530–549. <https://doi.org/10.1108/JD-09-2018-0140>
- Schegloff, E. A. (2007). *Sequence organization in interaction*. Cambridge University Press.
- Schmidt, J.-H. (2014). Twitter and the rise of personal publics. Teoksessa K. Weller, A. Bruns, J. Burgess, M. Mahrt & C. Puschmann (toim.), *Twitter and Society* (s. 3–14). Peter Lang.

- Sharma, E., Saha, K., Ernala, S. K., Ghoshal, S., & De Choudhury, M. (2017). Analyzing ideological discourse on social media: A case study of the abortion debate. Teoksessa *Proceedings of the 2017 International Conference of The Computational Social Science Society of the Americas* (s. 1–8).
- Smith, L.M., Zhu, L., Lerman, K., & Kozareva, Z. (2013). The role of social media in the discussion of controversial topics. Teoksessa *International Conference on Social Computing*, 2013 (s. 236–243). <https://doi.org/10.1109/SocialCom.2013.41>
- Stevanovic, M., & Lindholm, C. (toim.) (2016). *Keskusteluanalyysi. Kuinka tutkia sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta*. Vastapaino.
- Stivers, T., & Robinson, J. D. (2006). A preference for progressivity in interaction. *Language in Society*, 35(3), 367–392. <https://doi.org/10.1017/S0047404506060179>
- Suominen, J., Saarikoski, P., & Vaahensalo, E. (2019). *Digitaalisia kohtaamisia: verkkokeskustelut BBS-purkeista sosiaaliseen mediaan*. Gaudeamus.
- Tainio, L. (1996). Kannanotoista arkikeskustelussa. Teoksessa A. Hakulinen (toim.), *Suomalaisen keskustelun keinoja II* (s. 81–108). Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- Tang, Y., Hew, K. F., Herring, S. C., & Chen, Q. (2021). (Mis)communication through stickers in online group discussions: A multiple-case study. *Discourse & Communication*, 15(5), 582–606. <https://doi.org/10.1177/175048132111017707>
- Tolins, J., & Samerit, P. (2016). GIFs as embodied enactments in text-mediated conversation. *Research on Language and Social Interaction*, 49(2), 75–91. <https://doi.org/10.1080/08351813.2016.1164391>
- Twitter (2021). Twitter Terms of service. <https://twitter.com/en/tos>
- Twitter (2020). Developer policy and terms. <https://developer.twitter.com/en/more/developer-terms>
- Vainikka, E. (2020). *Prekarisaation tunnemaisema: Vastustavat taktiikat, tunnelmat ja elämänpolitiikka verkon julkisuudessa* [Väitöskirja]. Tampereen yliopiston väitöskirjat 284. Tampereen yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1637-2>
- Vainikka, E., & Harju, A. (2019). Anonymien keskustelupalstojen julkisuus: Marginaaliin jääneiden vertaistukea ja yhteiskuntakritiikkiä. *Media & viestintä*, 42(2), 99–121. <https://doi.org/10.23983/mv.83374>
- Vásquez, C. (2021). “I appreciate u not being a total prick ...”: Oppositional stancetaking, impoliteness and relational work in adversarial Twitter interactions. *Journal of Pragmatics*, 185, 40–53. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2021.08.009>
- Virtanen, M. T., & Kääntä, L. (2018). At the intersection of text and conversation analysis: Analysing asynchronous online written interaction. *AFinLA-e*, 11, 137–155.
- Virtanen, M. T., Vepsäläinen, H., & Koivisto, A. (2021). Managing several simultaneous lines of talk in Finnish multi-party mobile messaging. *Discourse, Context & Media*, 39. <https://doi.org/10.1016/j.dcm.2020.100460>
- VISK = A. Hakulinen, M. Vilkuna, R. Korhonen, V. Koivisto, T. R. Heinonen ja I. Alho (2004). Iso suomen kielioppi. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkkoversio, viitattu 3.5.2021. Saatavissa: <http://scripta.kotus.fi/visk>

- Wikström, P. (2017). *I tweet like I talk: Aspects of speech and writing on Twitter* [Väitöskirja]. Karlstad University Studies. Karlstads universitet. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kau:diva-64752>
- Zappavigna, M. (2011). Ambient affiliation: A linguistic perspective on Twitter. *New Media and Society*, 13(5), 788–806. <https://doi.org/10.1177/1461444810385097>
- Zappavigna, M. (2015). Searchable talk: The linguistic functions of hashtags. *Social Semiotics*, 25(3), 274–291. <https://doi.org/10.1080/10350330.2014.996948>
- Zimmer, M., & Proferes, N. J. (2014). A topology of Twitter research: disciplines, methods, and ethics. *Aslib Journal of Information Management*, 66(3), 250–261. <https://doi.org/10.1108/ajim-09-2013-0083>